

Voor de vissen en onszelf

FOTO: LUDO VAN DONGEN

Brede ringsprietlak.

WRAKKEN BESCHERMEN IN DE NOORDZEE

De bodem van de Noordzee is rijk aan scheepswrakken. Stichting Duik de Noordzee schoon bekommert zich sinds 2009 om deze gezonken boten.

FOTO: CORNY VESCHINGEN

AANBIEDING VOOR DONATEURS

De eerste twintig donateurs van het Cultuurfonds die zich in het weekend van 27 en 28 september 2014 aanmelden bij de kassa van Muzee Scheveningen, krijgen op vertoon van hun Cultuurpas gratis de dvd Live Bait Squadron van Klaudie Bartelink. Zie verder: www.muzeescheveningen.nl

8

Het Nederlandse deel van de Noordzee herbergt maar liefst tienduizend geregistreerde wrakken. 'De meeste zijn tussen de 20 en 150 jaar oud,' vertelt Klaudie Bartelink, duiker, filmmaker, onderwater-cameravrouw en een van de initiatiefnemers van *Duik de Noordzee schoon*, een organisatie van ervaren duikers met verschillende achtergronden: biologen, archeologen, historici, fotografen en cameralui. Ze bundelen hun krachten om – de naam van de stichting zegt het al – de Noordzee schoon te maken. En dat betekent in dit geval: de scheepswrakken te ontdoen van achtergebleven visnetten en ander vistuig. 'Zeedieren raken erin verstrikt en gaan dood. En alleen al aan vislood komen er jaarlijks tonnen bij. De laatste drie jaar hebben we honderd wrakken schoongemaakt en daarmee tienduizend kilo visserijafval uit de zee gehaald.' Tegelijkertijd doen de duikers biologisch onderzoek en hebben al tientallen voor Nederland nieuwe soorten

ontdekt. De scheepswrakken werken namelijk als een magneet op vissen: 'Zoals in warmere landen koraal fungeert als natuurlijk rif, zo heb je hier de wrakken.' Ze blijken geschikt als kraamkamer en schuilplaats. 'Kabeljauwen, bijvoorbeeld, kunnen er veilig kuitschieten, op verborgen plekjes waar andere roofvissen ze niet lastigvallen.' Bartelink beweert zelfs dat de kabeljauwstand zonder wrakken aanzienlijk slechter zou zijn.

Grootste scheepsramp ooit

De wrakken zijn ook van cultureel-historisch belang. 'Waarom is deze boot gezonken en wat betekent dat? Onze foto's en films laten de status van de wrakken zien, welke gegevens weer voor verder onderzoek naar de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed gaan.' *Duik de Noordzee schoon* werkt met diverse andere organisaties, zoals UNESCO, aan een convenant. Zodat de wrakken, nu geheel onbeschermd, voor de toekomst worden gewaarborgd op de bodem van de Noordzee. In september gaat Bartelinks nieuw-

Duiker verwijdert netten.

FOTO: COR NUUVENHOVEN

**BIJDRAGE
CULTUURFONDS
€ 25.000**
voor de ontwikkeling
en verspreiding van
het lespakket

ste film, *Live Bait Squadron*, in première, honderd jaar nadat drie Britse kruisers door een Duitse onderzeeër werden getorpedeerd voor de Nederlandse kust. De wrakken zijn daarvan het treurige bewijs. 'Het is de grootste scheepsramp die we hier ooit hebben gehad. Van de 2.300 bemanningsleden vonden er 1.459 de dood.' Ter vergelijking: twee jaar eerder resulteerde de ramp met de Titanic in 1.522 dodelijke slachtoffers. 'Waarom weten we daar alles van en niets van de ramp vlak voor onze eigen kust?' Bartelink kwam het vijftienjarige Britse bemanningslid Duncan op het spoor en volgde zijn wortels naar Engeland. 'Er bleek veel over hem bekend, zo was er een dagboek dat zijn vader had bijgehouden. Met zijn achter-achterneefje, eveneens met de naam Duncan, heb ik naar de wrakken gedoken.'

Troebel nikszeetje?

Hoewel Bartelink op alle magische plekken in de wereld heeft gedoken, betovert de Noordzee haar het meest. 'Het is een van de moeilijkste zeeën

om in te duiken, de stroming is heel sterk. Maar spannend is dat ik van tevoren nooit weet wat ik ga aantreffen. Kom ik eindelijk eens een haai of rog tegen? Is het zicht twintig centimeter of twintig meter?' Voor *Duik de Noordzee schoon* ontwikkelde ze het educatiepakket *Expeditie Noordzee*, een spel waarin middelbare scholieren een uitdagende casus krijgen voorgeschoteld: 'De overheid wil meer groene energie en daarom moet er een nieuw windmolenpark in de Noordzee komen. Waar moet dit worden gebouwd? De discussie hierover balt de complexiteit van de Noordzee samen, want op en in deze drukke zee spelen vele belangen, van de overheid bijvoorbeeld, en van vissers of natuurorganisaties. 'Het doel is dat de leerlingen meer te weten komen over wat de Noordzee allemaal te bieden heeft. Een zee die door veel mensen wordt gezien als een troebel nikszeetje. Het tegendeel is waar!'

www.duikdenoordzeeschoon.nl
Liesbeth Maas

Netten takelen

FOTO: UDO VAN BONGEN

Meer weten?
Kijk op www.duikdenoordzeeschoon.nl of scan deze pagina met Layar om een film over dit project te bekijken.